

میر نوروز

به سعی و اهتمام :

ایرج کاظمی

کاظمی، ایرج، ۱۳۲۰ -
میرنوروز (بررسی احوال و تحلیل اشعار سخنسرای لر زبان / به سعی و
اهتمام ایرج کاظمی. -- خرم آباد: افلاک، ۱۳۸۳.
۲۹۶ ص.: مصور (رنگی).

ISBN: 964-8120-41-2

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه به صورت زیر نویس.

۱. میرنوروز، قرن ۱۲ ق. ۲. شعر لری -- قرن ۱۲ ق. -- تاریخ و
نقد. الف. عنوان.

ک ن / ۹۶۳ م ۵ / ۸۱۱

PIR ۶۷۹۱ / ۸۵۲

۳۸۷۹۶-۸۳ م

کتابخانه ملی ایران

انتشارات افلاک

میرنوروز (بررسی احوال و تحلیل اشعار سخنسرای لر زبان)

به سعی و اهتمام: ایرج کاظمی

ناشر: انتشارات افلاک

چاپ: امیر کبیر خرم آباد

تیراژ: ۳۰۰۰

سال انتشار: اول ۱۳۸۴

حروفچینی و صفحه آرایی: فرشته بیرانوند

قیمت: ۱۸۰۰ تومان

شابک: ۹۶۴-۸۱۲۰-۴۱-۲

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	به جای مقدمه.....
۹	میرنوروز شاعر.....
۱۷	میرنوروز.....
۳۳	نوستالژی در شعر میرنوروز.....
۴۱	بررسی محیط اجتماعی، ادبی و سیاسی دوران حیات میرنوروز.....
۵۱	شرح حال و نقد آثار و اشعار.....
۶۲	میرنوروز، شاعر، عشق، اندوه و زندگی.....
۶۸	نقدی بر احوال و اشعار میرنوروز.....
۸۳	سخنی پیرامون میرنوروز، هویت و اصل و تبار او.....
۹۹	بررسی محیطی اجتماعی، ادبی و سیاسی دوران حیات میرنوروز.....
۱۲۰	تفاوت‌های موجود در نوای میرنوروزی و علیدوستی.....
	نگاهی به زندگی، جنبه‌ها و ویژگی‌های شعر میرنوروز (یومی و سرودها)
۱۳۵	با درنگی کوتاه در مثنوی پلدختر.....
۱۵۳	پژوهشی پیرامون طبیعت زنده (با تأکید بر رستنیها) از نگاه میرنوروز.....
۱۵۸	عشق میرنوروزی.....
۱۶۹	شرح زندگی میرنوروز.....
۱۸۲	تأثیرپذیری آواز گاکریو بختیاری از سروده‌های میرنوروز.....
۱۸۶	میرنوروز شاعر نامی لر.....

به جای مقدمه

چون سایه موری که رود بر سر صحرا آزار به موری نرساندیم و گذشتیم سی و هفت سال پیش، خرداد ماه سال یک هزار و سیصد و چهل و شش برای نخستین بار زنده یاد اسفندیار غضنفری امرائی اقدام به تصحیح و چاپ دیوان میرنوروز کرد کاری که در آن روزگار نو بود و قابل تمجید. دیوان میرنوروز به خاطر برخی اشعار خوب و نسبتاً استوار در بین توده‌های عوام از جذابیتی خاص برخوردار بوده و بسیاری موارد به عنوان مثال از آن استفاده می‌شد و می‌شود نکته‌ای که بیانش ضروری می‌نماید، این است که موسیقی آوازی منطقه لرستان در حصار آوازهای علی‌دوستی، میرنوروزی، ساروخانی، عزیزبگی محصور و محدود است و در کنار آن برخی تصنیف‌ها که ریشه در قرن‌های متمادی دارد.

شیوه‌های آوازی که بیشتر در انحصار آهنگ یا نوای میرنوروزی و علی‌دوستی است تفاوت چندان محسوسی با هم ندارند. خواندن و نواختن آن دو در یک دستگاه یا یک مایه و یا در یک گام خاص قرارداد. مایه داد ماهر و گام رماژور اما شعرها متفاوت، برخی منسوب به علی‌دوست و بسیاری منتسب به میرنوروز. در طی سالیانی دراز هنوز با قاطعیت نمی‌شود سروده‌های علی‌دوست را از میر جدا کرد. در مورد اشعار باباطاهر نیز گاه دیده می‌شود که از سروده‌های فایز دشتستانی به نام و اسم بابا استفاده شده هر چند که سیاق و شکل و ماهیت شعر بابا طاهر آنگونه است که به راحتی می‌شود از اشعار فایز که بعضاً فاقد استحکام و جذابیت شعری است در شعر بابا خمیرمایه و عنصر ذاتی به شمار

می‌رود. آن را تمیز داد در بیان میرنوروز تفاوت‌های آشکار در برخی اشعار شک و شبهه‌ای باقی نمی‌گذارد و به راحتی می‌شود آن‌ها را از سروده دیگران تشخیص داد. در این جا منظور ما بیشتر اشعاری است که حالت و بیان شریط زمانی و مکانی خاص خود را که از نظر سبک شناسی مورد نظر اهل فن می‌باشد نشان نمی‌دهد.

میر اشعاری متفاوت دارد. آن دسته اشعار که در بحرمل مسدس سالم سروده شده و مضامین و مفاهیم عرفانی را نشان می‌دهد، غث و سمین زیاد دارد... بعضی خوب و دسته‌ای متوسط و تعدادی نیز ضعیف نشان می‌دهد... اشعاری هم که به گویش لری یا لهجه بومیان محلی دارد نیز خوب و بد بسیار دارد. منتهی وقتی در قالب آوازی و دو نوای خاص یا نوعی دیگر نظیر ساروخانی و عزیزبگی قرار می‌گیرد با توجه به سلیقه‌های مختلف متفاوت می‌نماید.

نواهایی که با نام علیدوستی و میرنوروزی از حنجره سخا بعضی نوجوانان خلاق و مبتکر بیرون می‌آید به نوعی بیان عواطف، عصیان و طغیان درونی مردمانی ساده‌دل، بی‌پروا و سرشار از معرفت و عشق است. بیان این نکته که شعر در حقیقت آئینه تمام نمای عشق و بازتاب درونی شاعر است در همه دوران تحولات شعری و ادب مملکت ما مورد بحث بوده است.

میر شاعر طبیعت است و همین طبیعت پیامد و واژگان خاص خود را در بیان وی نشان می‌دهد. کلمات و کاربردها و نام‌هایی نظیر کوهساران، کبک، ماه، رنگین کمان، نان جو، کبوتر به مراتب در شعر میر متجلی است.

مایه تجلی شعر هر شاعری عشق است و هر هنرمند بدون عشق، این تجلی و شکوه را ندارد این رنگین کمان عشق و عبور از آن مرز حقیقت خاص شاعر را به مفهوم ناب و تجلی گاه انس از لسی می‌رساند و سیراب و سرشار از حیرت و فنا و تعلقات دیگرش می‌سازد. میر از کنار یک رودخانه خروشان عشق و ذوق هنرمندانه می‌گذرد و نوای سرکش این دل انگیزی در ترنم عاشانه و تأثیر گذار او در طی سه قرن گذشته آرام بخش دل‌های حساس و زود رنج ساکنان ساده دل دامنه زاگرس بوده است و خواهد بود.

بگذریم ... در خرداد ماه سال هزار و سیصد و هشتاد سه همایشی تحت عنوان بزرگداشت سخن سرای لر زبان، میرنوروز به همت انجمن قلم لرستان بر پا گردید. فراخوانی که در قالب چند محور ارائه گردید طی روزهائی جواب داد و تحصیل حاصل آن تعدادی مقاله که برخی از آنان بعضاً در یک قالب و مضمون تهیه و تنظیم گردیده بود... سعی شد در انتخاب این مقاله‌ها گزینش به گونه‌ای باشد که از تکرار پرهیز شود اما در مواردی نشد چون متأسفانه منابع در این رهگذر کم است و بیشتر دوستان از منابع مشترک استفاده کرده بودند به هر حال گزیده‌ای از این مقالات انتخاب که در این مجموعه به چاپ می‌رسد. همت دوست خوب و علاقمند به فرهنگ و ادب بومی لرستان حاج محمد احمدی امکان انتشار این اثر را فراهم کرد که جای سپاس دارد.

سخنم را با این بیان شاعرانه به پایان می‌برم که شعر چراغی است در آواز شب‌ها و جاده‌ها و تبسمی در ابتدای ترانه‌های پر طراوت باران. شعر زیباترین زبان تجلی است و زلال‌ترین شبمی که از مژگان خیس خلوص بر

گونه‌های گُر گرفته خاک می‌بارد و وقتی که پاورچین پاورچین به سامان نزدیک می‌شود نوازش نسیمی است که به جان و جانان می‌رسد.

ایرج کاظمی

پاییز سال یکهزار و سیصد و هشتاد و سه خورشیدی

www.ketab.ir